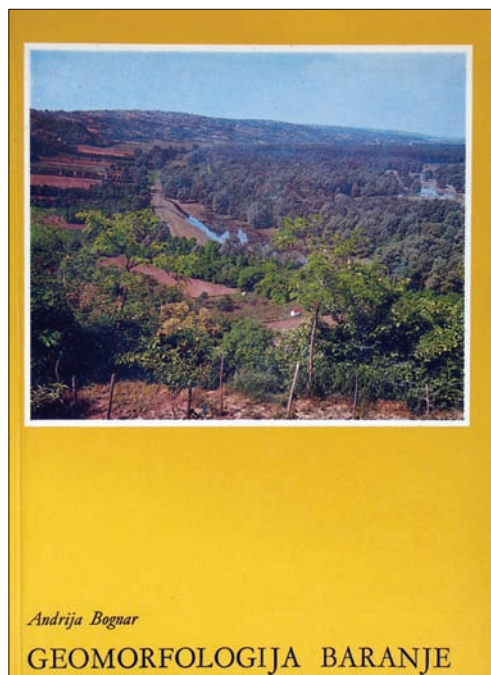

KRONIKA**V spomin geomorfologu Andriji Bognarju (1937–2019)**

26. aprila 2019 je v Zagrebu umrl akademik prof. dr. Andrija Bognar, ugleden hrvaški znanstvenik, geograf, geomorfolog in ustanovitelj geoekologije na Oddelku za geografijo na Naravoslovno-matematični fakulteti Univerze v Zagrebu. Pokopali so ga na pokopališču Markovo polje v Zagrebu. Tudi med slovenskimi geografi, posebej še geomorfologi, je bil cenjen in priljubljen kolega, s katerim smo se v osemdesetih letih prejšnjega stoletja pogosto srečavali. Kot »Bandi« so ga poznali in klicali njegovi študenti, ki se jim je veliko posvečal, zlasti svojim doktorantom. Po njegovi zaslugi smo se spoznali s številnimi med njimi.

Andrija Bognar se je rodil v Zdencih pri Orahovici v Slavoniji, 9. marca 1937. Študij geografije je končal na Naravoslovno-matematični fakulteti v Zagrebu, kjer je leta 1982 doktoriral z disertacijo *Baranja – geomorfološka studija*. Študijsko se je izpopolnjeval v ZDA, Kanadi, na Kitajskem, v nekdanji Sovjetski zvezi in drugje. Od 1963 do 1968 je bil načrtovalec na Urbanističnem inštitutu v Zagrebu in gimnazijski profesor v Belem Manastiru. Asistent na Fakulteti za politične vede v Zagrebu je bil med letoma 1968 in 1975. Nato je bil zaposlen na Oddelku za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete v Zagrebu, kjer je bil od 1991 do upokojitve leta 2007 redni univerzitetni profesor. Kot gostujoči profesor je predaval na Madžarskem, v Sloveniji, v Bosni in Hercegovini in v ZDA. Od 1985 do 2007 je vodil projekt *Geomorfološko kartiranje Republike Hrvaške*. Od leta 1987 je bil častni član Madžarskega geografskega društva, od 1998 pa zunanji član Madžarske akademije znanosti. Bil je tudi član Mednarodne zveze za raziskovanje kvartarja (INQUA) in član njene Komisije za puhlico ter član Mednarodnega združenja geomorfologov (IAG). Na geomorfološkem področju se je največ ukvarjal z geomorfologijo pobočij in pobočnih procesov (pedimenti in glasijski – predgorske stopnje). Ukvarjal se je tudi z rečnim reliefom, s kvartarnimi terasami, s poledenitvijo Severnega in Srednjega Velebita, s psevdokraškimi-sufozijskimi

Slika 1: Naslovnica Bognarjeve geomorfološke monografije o Baranji.

pojavi na Baranjski, Djakovački in Vukovarski puhlični planoti. Bil je priznan raziskovalec in najboljši poznavalec puhlice ter njene geokologije in evolucije v Panonski nižini in na Jadranu.

Intenzivno se je ukvarjal tudi s strukturno-geomorfološko problematiko Panonskega in Dinarskega območja, bil je začetnik geomorfološkega kartiranja na Hrvaškem in ga je vodil več desetletij. Je tudi začetnik aplikativne geomorfologije na Hrvaškem. S tem je povezoval tudi geokološko vrednotenje reliefa za potrebe prostorskega načrtovanja, gradbeništva, turizma, skladiščenja odpadkov, za varstvo narave ter v obrambne namene. Objavljal je tudi prispevke iz politične geografije.

Posebej izstopajo naslednja priznanja in nagrade, ki jih je za svoje delo prejel Andrija Bogнар: priznanje Mednarodne komisije za puhlico (1977), častni član Madžarskega geografskega društva (1987), madžarska nagrada Kemeny Zsigmond za življensko delo (2004), priznanje fakultete (2006), medalja-nagrada Madžarskega geografskega društva (2006) in nagrada HGD Zadar Frederik Grisogono (2007).

Objavil je preko 250 znanstvenih del, med katerimi izpostavljamo naslednja: *Deagrarizacija u prostoru Baranje* (1968), *Morfogeneza Banjsko brda i južne baranjske lesne zaravni* (1974), *Les i lesu slični sedimenti i njihovo geografsko značenje* (1976), *Rumunjska* (1978), *Uloga i zadaci geomorfologije u proučavanju i zaštiti okoliša* (1978), *Upute za izradu geomorfoloških karata 1 : 100.000 i 1 : 500.000* (1980), *Globalna tektonika ploča i reljef Zemlje* (1981), *Geomorfološke i inženjersko-geomorfološke osobine Kričkog brda* (1986), *Geomorfologija, položaj, razvoj in problemi geomorfologije* (1987), *Geomorfološke i inženjersko-geomorfološke osobine otoka Hvara i ekološko vrednovanje reljefa* (1990), *Geomorfologija Baranje* (1990; slika 1), *Osobine i zakonomernosti oblikovanja strukturnog reliefa* (1991), *Geomorfološke značajke Zagreba i njegove šire okolice* (1994), *Neke od temeljnih značajka razvoja pedimenata u gorskoj zoni vanjskih Dinarida* (1994), *Geomorfološke značajke Split i njegove okolice* (1995), *Geomorfološki*

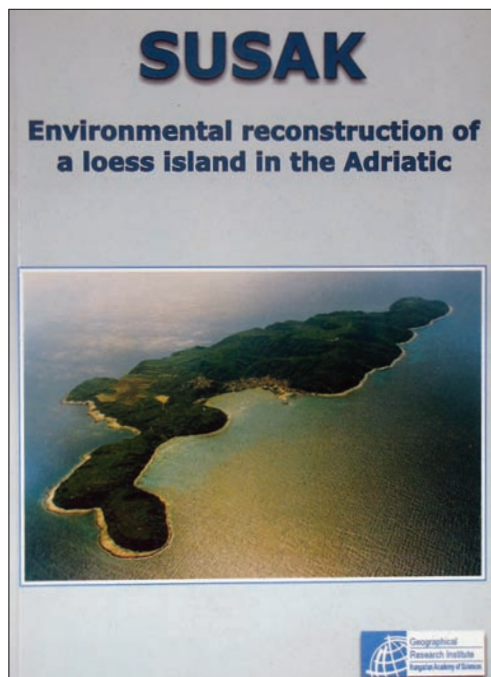

JURIJ KUNAVER, 17. 9. 1987

Slika 2: Del udeležencev Prvega srečanja jugoslovanskih geomorfologov, ki je potekalo septembra 1987 v Bovcu, na vrhu Triglavu (od leve: J. Pavelić (Zagreb), S. Belij (Priština), I. Blažek, M. Kekuš, A. Bogнар (vsi Zagreb), J. Kunaver).

sadržaji u osnovnoj i srednjoj školi te na sveučilištu: problemi i rješenja (1995), *Kritički osvrt na teoriju o geomorfološkim ciklusima Williama Morrisa Davisa* (2001), *Suvremeno geografsko poimanje okoliša* (2005), *Geomorfološki tragovi glaciacija u mlađem pleistocenu na Srednjem Velebitu* (s Sanjo Faivre, 2006), *Geomorfološka obilježja rijeke Drave in njenog poloja u širem području naselja Križnica* (2008), *Geomorphological Characteristic of the Slunj Karst Plateau* (z Nevenom Bočićem in Mladenom Pahernikom, 2010), *Recent Landform Evolution in the Dinaric and Panonian Regions of Croatia* (2012), *Demografski razvoj Mađara na području Republike Hrvatske* (2016), *Stradanje Mađara i Njemaca u Hrvatskoj i Bačkoj 1944* (z Lászlóm M. Horváthom in Vladimirjem Geigerjem, 2018).

Andrije Bognarja se Slovenci radi spominjamo zlasti iz časa, ko smo se geomorfologi nekdanje Jugoslavije organizirano srečevali na zborovanjih v Bovcu (12.–17. 9. 1986), v Gospiću na Hrvaškem (18.–21. 6. 1987), v Rožajah v Črni gori (12. 9. –16. 9. 1988), v Pirotu v Srbiji (20. –24. 6. 1989) in v Krškem (19.–22. 6. 1990). Naši prijateljski odnosi so se poglobili zlasti v Bovcu, ko smo hrvaške udeležence skupaj z Andrijo popejlali na vrh Triglavu (slika 2), pozneje pa na terenu na Velebitu in drugje. Že v osemdesetih letih se je njegov raziskovalni duh močno razvel in razvijal na najrazličnejših terenih gorskega, ravninskega ter obmorskega reliefa nekdanje skupne države. Prvič smo Andrijo Bognarja spoznali v osemdesetih letih na terenu pod pobočji zagrebske Medvednice. Že zgodaj se je spoprijateljil z akademikom Ivanom Gamsom, ki je po njegovih besedah pomembno vplival na preusmeritev in posodobitev geomorfologije na Hrvaškem zlasti v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja. Hrvaška geomorfologija si je ob tem povrnila nekdanji ugled in pomen z uvajanjem sistematičnega geomorfološkega kartiranja hrvaškega ozemlja, izobraževanjem novih strokovnjakov na zagrebški univerzi ter uvajanjem novih metod znanstvenega preučevanja (Bognar 2003). Z Gamsom sta v osemdesetih letih postala vodilna protagonista geomorfološkega kartiranja na ozemlju nekdanje skupne države. Spominjamo se ga tudi kot organizatorja uspelega mednarodnega geomorfološkega srečanja pod imenom *Geomorfologija in morje*, skupaj s srečanjem geomorfološke komisije karpatsko-balkanskih držav v Malem Lošinj (22.–26. septembra 1992). Takrat smo imeli med drugim priložnost поблиže spoznati pojav puhlice na otoku Susku, o čemer je Andrija Bognar izdal izčrpno študijo (slika 3).

Slika 3: Naslovnica Bognarjeve monografije o otoku Susku.

Literatura in viri:

- Bognar, A. 2003: Akademik Ivan Gams in njegov vpliv na razvoj geomorfologije v Republiki Hrvaški. Dela 20. DOI: <https://doi.org/10.4312/dela.20.61-64>
- Feletar, B. 1989: Andrija Bognar. Hrvatski biografski leksikon. Zagreb.
- Kunaver, J. 2019: 20 let geomorfološkega društva Slovenije. Predzgodovina in zgodovina, spomini, ozadja, izkušnje ter vzorniki. Medmrežje: <https://www.geomorfolosko-drustvo.si> (20. 3. 2020).
- Jurij Kunaver

Uvodni sestanek projekta LABELSCAPE

Ljubljana, 15.–16. 1. 2020

V začetku januarja je bil v Ljubljani odskočni sestanek partnerjev pri projektu z naslovom *Integration of sustainability labels into Mediterranean tourism policies* (Vključevanje trajnostnega certificiranja v turistične politike Sredozemlja) in akronimom LABELSCAPE. Vodilni partner pri projektu je ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika, projektno partnerstvo pa sestavljajo še Inženirska šola PURPAN (*Ecole d'Ingénieurs de PURPAN*) iz Toulouse (Francija), Skupnost občin Aspres (*Le communauté de communes des Aspres*) s sedežem v Thuirju (Francija), Aragonski tehnološki inštitut (*Instituto Tecnológico de Aragón: ITAINNOVA*) iz Zaragoze (Španija), Razvojna agencija Južnoegejske regije Energeiaki S.A. (Αναπτυξιακή Εταιρεία Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου – Ενεργειακή Α.Ε.) (Grčija), Razvojno združenje Bazilikata (*SVILUPPO BASILICATA S.p.A.*) s sedežem v Titu (Italija), Metropolitanska regija glavnega mesta Rima (*La Città metropolitana di Roma Capitale*) iz Rima (Italija), RCDI – Mreža za razvoj in inovacije (*Rede de Competências para o Desenvolvimento e a Inovação*) iz Grândole (Portugalska), Javni zavod RERA S.D. za koordinacijo in razvoj Splitsko-dalmatinske županije (*Javna ustanova RERA S.D. za koordinacijo i razvoj Splitsko-dalmatinske županije*) iz Splita (Hrvaška) in Kulturno izobraževalno društvo PiNA iz Kopra ter 9 pridruženih partnerjev. Prvi dan uvodnega sestanka je bil namenjen spoznavanju sodelujočih organizacij, sodelavk ter sodelavcev projektne partnerjeve ter temeljni predstavitvi projekta, sistema finančnega poročanja in komuniciranja. Drugi dan je bil namenjen predvsem predstavitev območij, kjer bodo posamezni partnerji izvajali projektne dejavnosti ter predstavitvi tretjega, četrtega in petega delovnega paketa.

V okviru odskočnega sestanka smo se partnerji dogovorili tudi o poteku projekta in naslednjih dejavnostih v okviru raziskovalnega dela. V letu 2020 sta načrtovani projektne srečanja še na Rodosu v Grčiji (meseca maja) in v pokrajini Bazilikata v Italiji (septembra).

Vsebinska projekta je povezana z naraščajočimi potrebami po odgovorni rabi naravnih in kulturnih virov, krepitev konkurence v turizmu in spreminjanju navad potrošnikov, s katerimi se srečujejo sredozemske destinacije. Med poglobitimi izzivi so nenehne težnje po izboljšavi kakovosti ponudbe, potrebe po krepitvi sodelovanja med ponudniki in lokalno skupnostjo ter komunikacijo z obiskovalci. Posebno previdnost zahtevajo redko naseljena ranljiva naravna okolja. Certifikacijske sheme trajnostne naravnosti v turizmu so eno od učinkovitih orodij, ki pripomorejo k reševanju omenjenih izzivov in kažejo usmeritev destinacij pri upoštevanju načel trajnostnega razvoja. So orodje za izboljševanje turistične ponudbe, povezovanje skupnosti in trženja. S tem so povezani tudi glavna cilja projekta LABELSCAPE. Prvi gre v smeri razvoja certifikacijskih shem v širše politike, drugi pa je povezan s podporo destinacijam v procesu certificiranja. Projekt sicer gradi večinoma na že obstoječih certifikacijskih shemah, naslavlja pa tudi aktualne izzive certificiranih destinacij in podjetij, kot so krepitev prepoznavnosti, skladnost z vsebinami, ki jih ustvarijo uporabniki in digitalna preobrazba. Metode za doseganje ciljev projekta so predvsem izmenjava izkušenj na delavnicah ter prek spletne platforme za krepitev usposobljenosti deležnikov, pobude za spremembe oziroma izboljšave razvojnih programov na osmih pilotnih območjih ter priporočila za sooblikovanje le-teh.

Matjaž Geršič